

БІБЛІОТЕКА
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА
у Львові.

III

661/418

БІБЛІОТЕКА
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА

ІМЕНІ

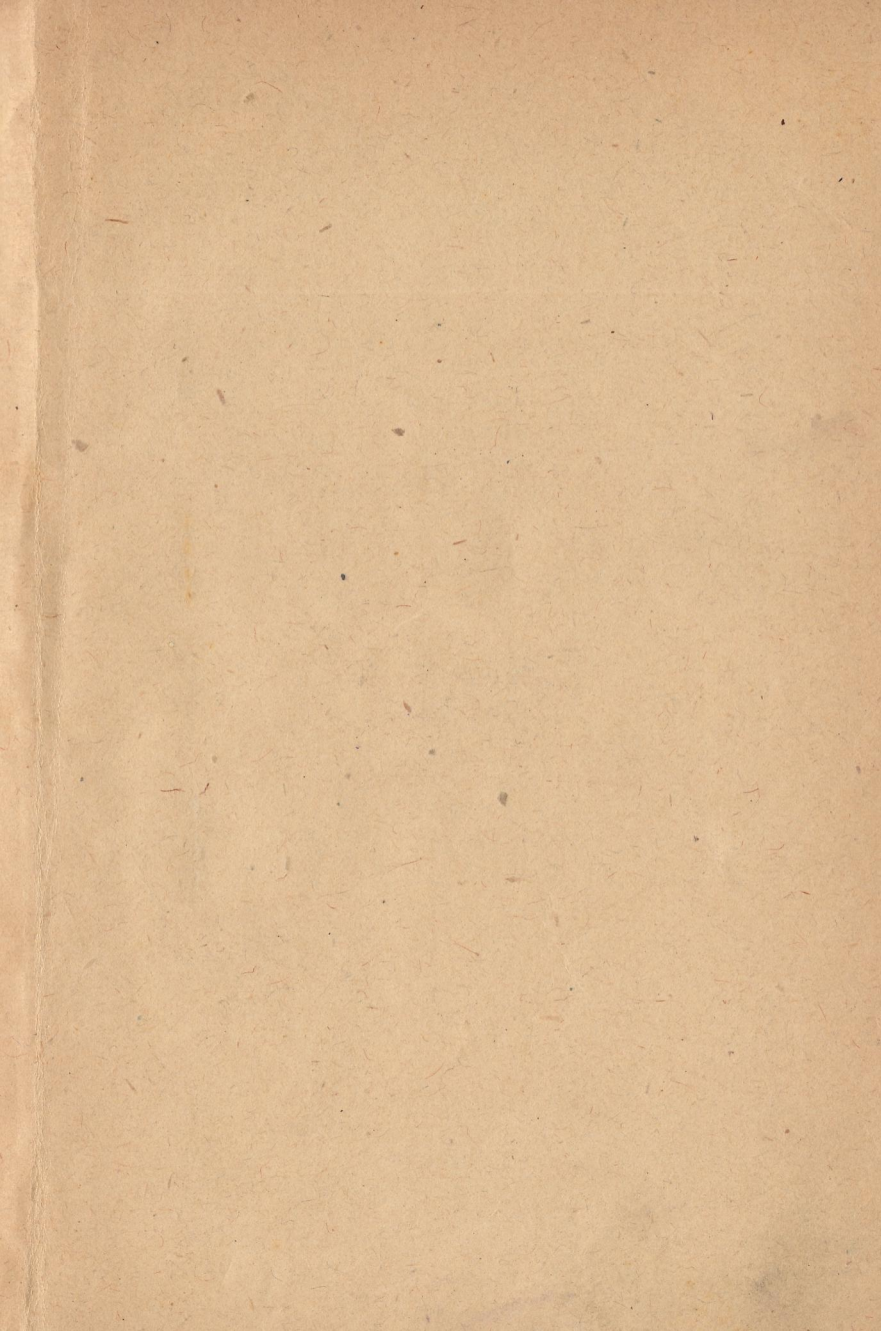
~~ШЕВЧЕНКА~~

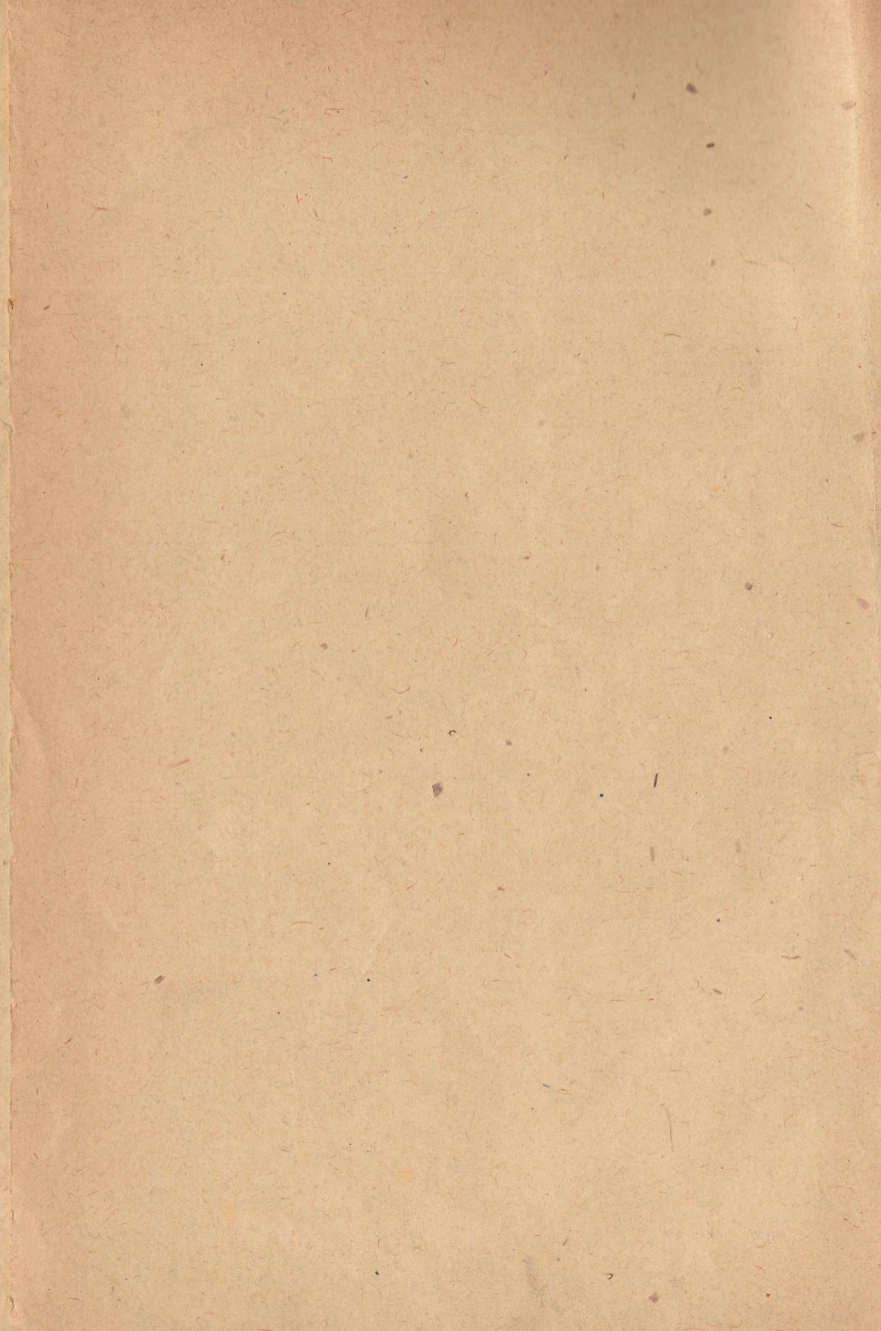
~~У ЛЬВОВІ.~~

Ч.

~~4601~~

/41

~~4661/41~~^s (and. 3e).

Tables Clou-
Fauku

выд. 3.е

4661/41.

06

САЙКЪ

ВЪ НАУКУ

МОЛОДЫМЪ И СТАРЫМЪ

ЗЛОЖИВЪ ПАВЛО СВЪЙ.

Трете выдане.

У ЛЬВОВЪ, 1891.

Коштомъ и заходомъ товариства „Провсвѣта“.

Зъ друкарнѣ Тов. имени Шевченка, пѣдъ зарядомъ К. Беднарского.

1,604
21

ДЪРЖАВНА БИБЛИОТЕКА
АН УРСР
№ 3673

Нерозумне теля.

Малое теля зъ вола насмѣхалось,
Що той у плузѣ тяжкому стогнавъ.
Та незабаромъ сльозами вмывалось:
Вѣль оставъ воломъ, теля рѣзникъ взявъ...

К о с а.

Коса траву вытинала;
И ще їѣ докоряла.
А прийшло ся: коса въ камѣнь —
„Дзень!“ и гордѣй кажуть: амѣнь!

Петрусь на лавцѣ.

На лавцѣ ставъ Петрусь и пышно величавъ ся:
Якій великій, бачъ! Та разомъ похиливъ ся,
Поваживъ ся, хибнувсь, на землю поваливъ ся,
Й зъ великого Петра — малый Петрусь оставъ ся.

М ѣ х у р ь.

Плыне мѣхуръ по водѣ,
Чомъ не потопае?

Бо порожный! — И дурному
Такожь такъ буває.

Шабля и плугъ.

Якажь се погана лежить тамъ кривлюга! —
Говорила шабля, кривлячи ся зъ плуга.
А на се кривляне камѣнь одвѣчае:
„Шабле! ся кривлюга людей не вбивае!“

Два плуги.

На дворѣ пѣдъ шопою лежали два плуги.
Одѣнь лежавъ тамъ дурно, зъ поля вертавъ другій.
Одно на нихъ желѣзо, одѣнь коваль ковавъ —
Блыстѣвъ оравшій землю, ржавѣвъ, що дармувавъ.

Неслухняный.

— Не рушь Ивасю, мухи! — мати говорила —
А то укусить. — „Страхъ! Отсе менѣ, овва!
Таки замучу въ смерть!...“ А тутъ якъ разъ бжола
Недоброго Ивася боляще укусила.
Кричить хлопчиско, плаче, слъозою вмываєсь —
Оттакъ то, хлопцѣ, Богъ збытошникѣвъ карає.

Малый злодѣй.

„Не кради, бо тѣло погубишь и душу!“
Не слухавъ, полѣзъ красти на чужую грушу.
Вломилась галузка, хлопецъ вправъ у воду:
Такъ карає, дѣти, Богъ за чужую шкоду.

Дѣдъ и камѣнь.

Переходивъ дѣдъ дорогу,
 Тай збивъ собѣ въ камѣнь ногу.
 „До чого се дрантя! — каже —
 Отъ середь дороги ляже
 И калѣчить людямъ ноги.
 Ажь тутъ зъ Климовои хаты
 Выбѣгъ песь чорный кудлатый
 Та до дѣда. Нашъ дѣдъ въ крикъ,
 Хапъ за камѣнь — и песь втѣкъ.
 Кожда рѣчь на свѣтѣ, хочь мала и дрѣбна
 А людямъ все здасть ся и для нихъ потрѣбна.

Паляница.

— Ажь двѣ маешь, дайже Грицю,
 Менѣ одну паляницу!
 „Ого заразь...“ Чула мати,
 И выносить пирѣгъ зъ хаты;
 Цѣлый Прысцѣ вѣдала,
 А Грицьови не дала.
 Плаче малый. „Не поможе!
 Будь ласкавымъ, мѣй небоже!“

Вовкъ въ овечѣй шкурѣ.

Убравъ ся вовкъ въ овечу шкуру.
 И думавъ, що вѣвцею ставъ.
 Гарненко вовчикъ ся прибравъ,
 Та лишъ объ тѣмъ вѣнъ позабувъ,
 Що вовчюю свою натуру
 На овечу не змѣнявъ.

Двѣ пташки.

Молодая пташка смѣялась зъ старои:
 „И въ добрѣ все лихо для тебе дурной!
 Голодѣла полемъ, въ клѣтцѣ всего мае,
 А за лихомъ тужить, плаче та ршдае...“
 — „Не за тымъ я плачу, що голодъ терпѣла.
 Тому слёзы ллють ся, що въ свободѣ жила.
 Теперь у неволѣ марне пропадаю,
 Отъ, чого я плачу, чого заниваю!“

Ш и ш к а.

На соснѣ високо, висячи шишисько,
 Смѣяла|ся зъ гриба тымъ, що росте низько.
 А вѣтеръ повѣявъ и шишка злетѣла
 У рѣвъ, нижще гриба, и марно зогнила.
 Грибъ грибомъ оставъ ся
 И зъ шишки смѣявъ ся.

П о р о х н о.

Порохно у ночи свѣтломъ величалось;
 А зѣйшло сонце, засвѣтило —
 Пышне порохно стемнѣло
 И кускомъ непотрѣбнымъ дерева осталось.
 Се и люде до того порохна подобни;
 Въ ночи буцѣмъ свѣтять, а днемъ непотрѣбни.

Песъ на сѣнѣ.

На сѣнѣ песъ лежавъ,
 Корова ѣсти хтѣла,
 Дарма лишъ пса просила —
 Песъ сѣна ѣи не давъ.
 „Не зѣмъ его самъ
 И тобѣ не дамъ!“

Такі, мовь сей песъ, и люде бувають,
 За тожь. наче песъ, марно пропадають.

Б а р а б а н ь.

Тарабанъ-барабанъ,
 Бубнить, гаркотить, гуде,
 Нѣкому спати не дае...
 Хтобъ думавъ, що вѣнъ страхъ вельможный,
 А тутъ гуде вѣнъ, бо порожный.
 Хто розуму не мае,
 Такожъ такимъ бувае.

Д в а к о н ь.

Осѣдланный кѣнь смѣявъ ся зъ степового;
 „Нема на тобѣ — каже — сѣдла дорогого
 Нѣ стальныхъ пѣдкѣвъ...“
 На те степовый
 Єму вѣдповѣвъ:
 — Мене не жалѣй!
 Хоть у богацтвѣ — та въ неволѣ,
 А я хоть голый, та на волѣ.

О д в ѣ т ь .

Дурный мудрого питаѣь ся:
Скажи, на що розумъ здаѣь ся?
— Розумъ знадобить ся тому,
Щобъ не вѣдповѣдать дурному.

И в а н ь .

Бѣгавъ, скакавъ малый Иванъ,
Ажъ глянь:
И ногу геть скрутивъ.
Не булюбъ сього, мои дѣти,
Колибъ вѣнъ тихо посидѣвъ.

С в а р к а .

Сварились вовчата: въ кого шкѣрка краща?
„Чорна въ мене, въ меѣ сива, а въ мене бѣленька.
Котра зъ нихъ найдорожша най розсудить ненька...
— Горе минѣ! Я вовчиця и зъ вами пропаща:
Лихо въ колотнечѣ вашѣй миръ спорудить,
а кушнѣрь осудить.

Пташка въ клѣтцѣ.

Накормили, напоѣли,
Въ золоту клѣтку посадили;
Усього пташечцѣ доволѣ;
Немае лишъ одного — волѣ!
А невѣльнымъ жить въ выгодѣ —
Красше: умерти въ свободѣ!

Пчола и вѣль.

Каже пчола до вола:
 „Подиви ся, яка я.“
 Вѣль на пчолу не вважає:
 Сѣно свое доѣдає.
 Слѣдъ ему науку дати,
 Щобъ знавъ пчолу поважати! —
 Та у лобъ вола жаломъ!
 А що стало ся потомъ?
 Дурна пчола помирає,
 А вѣль — сѣно доѣдає.

Гриць.

Плаче Гриць маленькій. — Новѣську свитину
 Помарявъ болотомъ, впавши биля тыну.
 „Не плачь Грицю — мати каже —
 Хочь болото свитку вмаже,
 Можна стерти. Абы сынку
 Вѣкъ бувъ чистый, ажъ до смерти.
 Бо не можна злого вчинку,
 Мовь болото, легко стерти.“

Курка и дороге камѣня.

У смѣтю на подвѣрю
 Найшла курка зо двѣ мѣры
 Дорогихъ камѣнѣвъ.
 Пощо воно минѣ — каже —
 Лыскуче камѣня враже!
 Волѣлабъ я просо!...“

Рѣка и рѣчки.

Велика рѣка смѣялась зъ малыхъ :
 Якѣ бачь маленькѣ!... А объ томъ забула ,
 Що и сама доти невеличка була ,
 Доки не забрала водицѣ изъ нихъ.

Мышь.

Мышь розумомъ величалась
 Славна всѣмъ ученымъ сталась ,
 Бо изѣла цѣлу книжку .
 А я знававъ тоту мышку :
 Такъ безъ їды, якъ зъ їдою
 Зъ пустовъ була головою!

Заяць.

Выбѣгъ заяць зъ-за корча ,
 И щобъ смѣлымъ показать ся ,
 По-вояцки хтѣвъ прибрать ся
 И гукнути : „Ось се я!“
 Вытрѣщивъ очиська
 Настобурчивъ вусиська....
 „Выходи враже! ось я!“
 Ворогъ тутки вже и есть!
 Вѣтрець листьомъ шелесть...
 А де заяць — нема!

Орелъ и паукъ.

И не взгляне око
Такъ вылетѣвъ высоко
Орелъ.

Якъ вже въ хмары взбивъ ся,
Пышно подививъ ся
И сказавъ:

„Хто надъ мене высшій?
Хто до неба близшій?“

— „Ось я!“

Паукъ оббъзавъ ся,
Що въ крыла вмотавъ ся
Орла.

З г о д а.

Въ сусѣдствѣ рѣчки росли квѣты,
И наче рѣдной неньки дѣти
На свободѣ,
Жили въ згодѣ.

Квѣты красу рѣчцѣ дали,
Самі зъ неѣ воду брали,
И жили въ згодѣ,
Въ щастю й свободѣ.

Якъ зъ рѣчкою дрѣбнѣ квѣты,
И вы въ згодѣ жийте дѣти!

Вѣль и муха.

Ходить вѣль у плузѣ,
Муха въ него на розѣ.
„Тяжко, тобѣ небоже,
Хоть чимъ зможу — поможу:
Злѣзу зъ тебе...“

Вѣль сказавъ:

— Колибъ тихо ты сидѣла,
По при ухо не звенѣла —
Ябъ о тобѣ й не знавъ!

Скала и капля воды.

Водиця на камѣнь каплею все ллялась.
Зѣ несильной каплѣ скала насмѣхалась.

Скала смѣе ся,

А вода все лле ся:

Капъ-капъ! капъ-капъ!

Ажъ згодомъ, дивись,

Хоть зѣ диву хрестись:

Вода водою,

А скала зѣ — дѣрою!

Де капля спадала,

Тамъ и дѣра стала.

Ластѣвка и воробецъ.

До ластѣвки воробецъ каже:

„Чому се всюды

Люблять васъ люде,

А насъ погубляе тото плѣмя враже?“

Бо ластѣвка шкѣднѣ хробаки губить,

А воробчикъ їсти чуже зерно любить.

Дѣдъ и смерть.

Дѣдъ якъ вязку дровъ извѣвѣ.

То пѣдъ нею ажъ присѣвѣ.

„Господоньку — каже, — милый!

Лучшебъ менѣ у могилѣ,

Чимъ на свѣтѣ бѣдувати,

Весь вѣкъ тяжко горювати.

Кобы Богъ давъ хутше вмерти —

Прійди, прійди, моя смерти!
 А тутъ зъ лѣса щось щелестъ,
 Смерть зъ косою вже и єсть.

„Чого хочешъ, небоже?

Смерть всѣмъ радо поможе.“

Дѣдъ поглянувъ... затрусивъ ся

Низесенько поклонивъ ся:

Зробѣть, — каже — минѣ ласку,

Та завдайте сихъ дровъ вязку!“

Птахъ, щупакъ и ракъ.

Птахъ, щупакъ и ракъ

Взяли ся везти вѣзъ.

Не вспѣли нѣякъ!...

Щупакъ у воду лѣзъ,

Птахъ летѣти радъ,

А ракъ все перъ назадъ.

Де робѣтники въ незгодѣ,

Тамъ кождѣй роботѣ годѣ!

Осель въ шкѣрѣ льва.

Въ шкѣру льва убравшись,

Осель прохожавъ ся.

Всѣ звѣрѣ злякались

И пастухъ злякавъ ся.

Лишь песъ доглянувъ ухо,

Що осель зле вкрывъ,

И тутъ его зубами

Острыми вхопивъ,

Не встоявъ левъ противъ силы —

Збѣглись люде — осла вбили.

Метеликъ и гусеница.

„Гидь на тебе и глянуть, препоганый враже!“

Метеликъ гусеници каже.

А вона: „Паничу! звѣдкиль такий взявъ ся?...“

Забувъ, що учора хробакомъ валявъ ся!“

З р а д а.

Выйшовъ вовкъ на польованя :

Що вдасть ся штука

Вовкови порука

Шкѣра бараня,

Въ котрую убравъ ся,

Щобы не дѣзнавъ ся

Пастухъ нѣ песъ

Ночуючи близько!

Та скаравъ Богъ зраду!

Ледви на леваду

Выйшовъ вовчисько —

Кляпъ-цапъ,

Хахапъ!

Вовки нападають,

И замѣсть барана

Щирого вовка

Зрайцю роздирають.

Н а у к а.

„Не пѣйду до школы, бо у школѣ нудно!

Не буду учитись, бо учитись трудно.“

— А їстонки будешъ?

— „И їсти и пити!“

Колижь такъ, то сынку треба ся учити:
 Безъ розуму хлѣба нѣгде не добудешъ,
 И голоднымъ цѣле жите свое будешъ.

Г о р ѣ в к а.

Горѣвка мати всего злого,
 Гриць чесный бувъ и страхъ богатый.
 Та якъ почавъ ся запивати,
 Дакъ отъ що сталося, люде, зъ того:
 Шинкаръ достатокъ весь узявъ,
 Всѣ чеснй Гриця водцурались,
 Самй пѣницѣ насмѣхались,
 Що такъ нечеснымъ, бѣднымъ ставъ.

М и к и т к а.

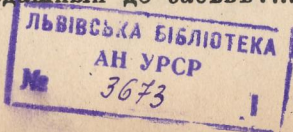
Разъ зловивъ Микитка въ пляшку
 Бѣдну маленьку комашку,
 Давъ їй зъ медомъ паляницю,
 Тай поставивъ на полицю.
 Бачивъ батько се: „Микитко!
 А ходи лишъ, сынку, швидко!
 Возьми собѣ сей колачъ.
 Та въ коморѣ посиди!“
 А малый Микитка въ плачь.
 „Злого мушцѣ не роби.
 Миле всѣмъ житя на волѣ,
 Закоштуй и ты неволѣ.“
 Памятайте дѣти, щобъ се васъ навчило:
 Не робити другимъ то, що вамъ не мило.

Конецъ лѣнивого.

Малымъ бувъ — гулявъ,
 Вырѣсь — дармувавъ,
 Потѣмъ въ шинку сѣвъ
 И горѣвку пивъ.
 Жидъ не зборгувавъ,
 Климъ теля укравъ.
 Потѣмъ пошовъ въ двѣрь
 До паньскихъ комѣрь.
 Замокъ добро кривъ —
 Вѣнь замокъ розбивъ.
 Забравъ ся у лѣсь,
 Чатувавъ на вѣсь,
 Вѣзника убивъ,
 Забране пропивъ.
 У корчмѣ спѣймали,
 До суду вѣддали;
 А судъ не нашъ братъ —
 Повѣвъ Клима катъ.
 Висить вѣнь на шнурочку
 Онъ тамъ на горбочку.

Мышь и равликъ.

Зѣ равлика мышъ насмѣхалась!
 „Отсе бѣда, де заховалась!
 Покинь мерзену тоту буду!
 Поглянь на мене: живу всюды,
 Въ будынкахъ паньскихъ дорогихъ,
 И мраморныхъ и золотыхъ;
 А ты бѣдашний де засѣвъ?.....“

Равликъ мышцѣ вѣдповѣвъ:
 „Живешъ въ палатахъ, та чужихъ.
 Мене хто выжѣне зъ моихъ?“

Моя хата
 Небогата,
 Тѣсна и не красна,
 Та — власна!“

Р о в н я.

Олень пасъ ся у травѣ,
 Зайчикъ сидѣвъ у ровѣ.
 Олень зъ лѣса показавъ ся.
 Зайчикъ ему придивлявъ ся.
 „Олень се менѣ ровня.
 Такій гарный начебъ — я!....“

Осель морду здвигъ,
 Ухами постригъ,
 Шию вытягнувъ,
 До зайца ревнувъ:
 „Гарнѣи мы всѣ три —
 Олень, я, тай ты!“

Лисиця ѣ виноградъ.

Спѣлый та смачненькій виноградъ расте,
 Высокій муръ камѣнный его стереже.
 Лисиця пѣдъ муромъ очкомъ споглядае
 На той виноградець, и слинку ковтае.
 Виноградъ вѣсоко,
 И хоть бачить око
 Зубами не ѣмешъ!

Стояла лисичка, дивилась пильненько,
 А далѣй знай каже: „Рвать его раненько“,
 Себѣ то виноградъ ще не достигъ!

Ще разъ подивилась,
 А потѣмъ пустилась,
 У лѣсъ мандрувать.
 Не одному въ свѣтѣ
 Можнабъ, мои дѣти,
 Сю байку сказать.

С о б а к и.

Зѣ Павломъ Климъ вертали въ двоухъ.

Гавъ-гавъ! на нихъ цуцены;

А тамъ другій, далѣ въ троухъ....

Гутюй на васъ, дурнѣ! ня!

Павло було взявъ за камѣнь:

„Ей якъ трѣсну, буде амѣнь!“

— „Трѣвай! — каже ему Климъ,“

„Не успокоѣшь собакъ тымъ;

Най лишъ оденъ закричить,

Тутъ ихъ сотня набѣжить!

Лучше йдѣмо собѣ тихо,

Дакъ и мине ся се лихо.“

Идутъ на псовъ не зважають,

Глянъ! и псиська вже не лають.

Повстрѣчавши, людську лайку,

Згадай, друже на сю байку.

Малпа и зеркало.

Малпа неразъ дивувалась:

Чого ей старша паня

Ажъ до смерку вѣдь зараня
 Все у скло якесь вдивлялась.
 Малпа цѣкавою була,
 А про зеркало не чула.
 Разъ зѣставшись сама въ хатѣ,
 Далѣ въ всѣхъ кутахъ шукати,
 Найшла люстро, подивилась....
 Ажъ за голову вхопилась....
 „Ой, якажъ погана пыка!
 Отъ натура въ чоловіка,
 Хоче ся ему сидѣти
 И на погань все глядѣти!“
 Правду малпа тутъ сказала
 И науку людямъ дала.

У п р я м с т в о .

Гнавъ чоловікъ осла черезъ мѣсть.
 Осель упрявивъ ся тай ставъ.
 И бивъ го чоловікъ и пхавъ,
 Тягнувъ за уха, крутивъ хвѣсть —
 Нѣ суди Боже напередъ!
 „Тривайже леню!“ каже Гнатъ.
 За хвѣсть! тай тягне осла въ задъ.
 — „Еге!“ — подумавъ клапоухъ.
 „Вже бачу въ ему иншій духъ:
 Бажавъ бы, щобъ я перъ назадъ —
 Дакъ нѣ! не будешъ свату, радъ!“
 И черезъ мѣсть, мовъ бы стрѣла,
 Нечиста его понесла!
 Суть люде, мовъ осель ось сей:

Стоять, хоть якъ кричи: „Ей! ей!“
 А потягни лише за хвѣсть,
 Перебѣжать зъ висококомъ мѣсть. —

Индыкъ въ павиныхъ пѣряхъ.

Не для пустои лишъ забавы,
 Убравъ ся индыкъ въ пѣря павы.
 (Вѣдь индыкѣвъ хтѣвъ рѣжнитись
 И чужимъ пѣрямъ похвалитись.)
 Помѣжь павы индыкъ ходитъ
 Гордымъ окомъ по нихъ водитъ,
 Павы его не приймають.
 Индыкъ павы проклинае,
 Межи своихъ повертае
 А тѣ его не пускають.
 Бачить нашъ индыкъ, що лихо:
 Чужій пѣря поскидавъ,
 Индыкомъ ся оставъ,
 И сидитъ въ куточку тихо.

Мышь и мышеня.

Молоде маленьке,
 Запыхане,
 Задыхане,
 Бѣжить миша до неньки.
 „Мати! Мати! на дворѣ я була...
 Якого бачила тамъ, чула!
 Не хочу жити у норѣ,
 Коли такъ гарно на дворѣ!“

— Дитиночко! — каже мати,
 Ты безнечна у норѣ,
 А на краснѣмъ тѣмъ дворѣ
 Бѣдно́й мышцѣ пропадати!
 Тамъ кѣтъ сидить,
 Мышку радъ зловить.
 Отже коли хочешъ жити,
 Треба у норѣ сидѣти.

Джмѣль и пчоло.

Бжѣ! бжѣ! пчоло, подиви ся
 Та низенько поклони ся!
 Бжѣ! бжѣ! бжѣ! бжѣ! такий джмѣль
 Оденъ лише на сто миль!...
 Пчѣлка глянула, всмѣхнулась.
 „Чомъ се мухо такъ надулась?
 Що лѣнива все лѣтаешъ,
 Про роботу не згадаешъ?...
 Гарный, джмѣльку, ты на видѣ,
 Та бѣда, що дармоѣдъ!“
 Хочешъ пошанѣвокъ мати,
 Почни, друже, працювати!

М о с т ь.

Жалкувавъ ся мѣсть: „Тѣ люде
 Дурнѣ дѣла творять всюды!
 Не малый я мѣсть, нѣвроку —
 А ставляють на потоку!
 Мене, о тѣмъ добре знаю —
 Слѣдъ бы класти на Дунаю!...“

Лишь сказавъ, а тутъ и горе!
 Надѣйшла вода мовь море:
 Несе мѣстъ наче былинку,
 „А не чвань ся — каже, — сынку!“

К о н ц е р т ъ.

Малпа, осель,
 Медвѣдь и козелъ
 Захтѣли грать концертъ.
 Инструментѡвъ дѣстали
 И ношѣ придбалѣ,
 Сѣли, давай грать!
 Рѣжуть, грають, — скѡлько змога —
 Нѣ до людей, нѣ до Бога —
 Ладу нема въ тѡмъ!...
 „Що за лихо! Мы зле сѣди...
 Сядьмо такъ!“ Мѣсця змѣнили,
 А концерту все нема.
 Довго они мѣркували,
 То ставали, то сѣдали,
 Инструменты пѡдправляли,
 Якъ слѣдъ ноты оглядали,
 А заграсть — нѣразъ!
 Тутъ имъ стрѣвъ ся чоловѣкъ,
 Що проживъ вже довгій вѣкъ.
 (Старый се бувъ дѣдъ.)
 Той и каже: „Хочъ сѣдайте,
 Хочъ всѣ струны повривайте,
 Не зможете грать.
 Адже мати васъ учила:
 Пильнуй кождый свого дѣла.“

Мале мышеня.

Зъ норы у перше, выйшло въ свѣтъ;
Гляне: тихеньке, гарненьке сидитъ
Щось; а друге — страшне та крылате,
Червоне на лица, пѣрясте й лабате.

Мыша злякалось,
У нору сховалось,
И каже до мати:

„Мабуть той крылатый
Ворогъ нашъ страшный?
А сей гарненькій
Та на видъ смиреннькій
Чи не другъ се мѡй?“
„Ой не такъ, мѡй сыну!
Добру когутину
Ворогомъ взываешъ,
Про кота не дбаешъ,
А се, сыну, кѡтъ!
Хоть тихо сидитъ,
Не вѣрь ему, сыну,
Не лякай ся когута,
Красше: бережись кота!“

Заяць и черепаха.

До меты, у двоухъ, бѣжать пустились
Заяць прудкій и черепаха,
Либонь зъ собою заложились;
У нихъ и свѣдокъ е — комаха.
Метою бувъ онъ сей лѣсокъ.
Зъ кумы зайчикъ ставъ смѣятись:
„Не тобѣ зѡ мновъ рѡвнатись...“

Та я лише схочу,
Духомъ въ лѣсокъ схочу.

Ха, ха, ха! якъ лѣзе, ледви зъ мѣсця збйде,
Она и до завтра до лѣсу не дбйде.

Лѣзь же ты небого, а я ляжу спати:

Хоть пдъ самымъ лѣсомъ — вспѣю ще дгнати!...“

Спить зайчикъ, не чує,

Черепаха мандрує.

Трохи згодомъ пробудивъ ся,

Черепахи вже немає.

Схопивсь и нашъ зайчикъ швидко,

Куму свою здоганяє...

А кума вже и забула

Коли у лѣсокъ прибула.

Жаль и стыдъ, такъ що робити —

Мусѣвъ кумѣ заплатити,

Ще й комасѣ давъ на пиво,

Щобъ мовчала про се диво!

Лисиця и ворона зъ сыромъ.

Десь-то ворона та сыръ дбстала.

Чи де позычила, чи вкрала,

Досыть що сыръ у дзюбѣ має,

Сидить на дубѣ хвостикомъ киває.

Лись стойть пдъ дубомъ. Сыръ ему смакує —

Якбы его зѣсти — сердега мѣркує;

А далѣ каже до вороны:

„Пробѣгъ я свѣта всѣ стороны;

Чувавъ спѣвакъ, да й ще якихъ!

А всѣ (сказати, се не грѣхъ)

До тебе кумо и не вмылись.

Таки-бъ артисты намъ родились,
Якъ ты, вороно!“

Догодивъ

Воронѣ лись, и дурень птахъ,
Якъ змѣгъ, широко дзюбъ вѣдкрывъ, —
Кракнувъ: „кра!“ а сыръ — бабахъ!
Ворона зъ дуба ся дивила,
Якъ сыръ ей лисица ѣла.

Чуже добро.

Смеркомъ, лѣтною порою
Плыве водою
Песъ зъ ковбасою.
У рѣзника вѣнъ еѣ вкравъ.
Да й въ рѣчку! щобъ хто не спѣймавъ.
Втѣка! ажъ дивить ся: водою
Бѣля его песъ плыве,
Зъ довженою ковбасою,
Ажъ до нього запахъ йде.
Рудько тутъ ставъ собѣ гадати:
„Щобъ вадило окрѣмъ одной
И другу ковбасу ще мати?
Сей псисько тутъ, и наче менѣ въ злѣсть,
Своеи ковбасы не ѣсть,
И тичить менѣ пѣдъ самъ нѣсь!...“
Ханъ ковбасу!... Се що за бѣсь!
Собака все изъ нимъ плыве,
Лишь ковбасы не несе.
Твояжь ковбаса, Рудьку, де?
На днѣ у рѣчцѣ.
Се тобѣ дурный наука:
Чужого добра не бажать;

А своє, що мавъ, держать:
 То не голоднымъ спать бы клавъ ся,
 А такъ — у дурняхъ ты оставъ ся.

К р о п и в а.

„Зорви, сыну, кропиву.“ — Коли пече дуже!
 „Недобрымъ, — каже батько, — такъ буває, друже!
 Одень не згадає, а другій осудить.
 Будь добрымъ — всѣ звитають и кож^{ни}дѣй полюбить.“

Вѣлъ и жаба.

Хтѣлось жабѣ воломъ бути.
 Почала ся дуже дути,
 И ажъ сопла такъ ся здула,
 А воломъ таки не була.

На поглядъ.

Тде вѣзь — перевѣзь,
 Мовъ гора на гору влѣзь.
 Десь се тягарь тягарѣвъ?!...
 Нѣ, вѣзь повный — мѣхурѣвъ.

Баба и прядки.

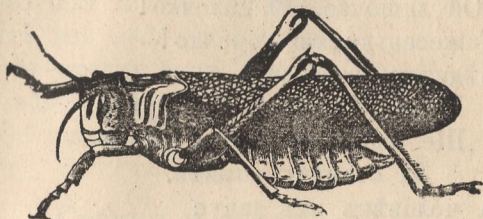
Стара баба лихая, скупа и лукава
 На всю нашу Украину славнѣ прядки мала.
 Жадна дѣвка въ околицѣ такъ тонко не прядла,
 Якъ Марусенька Дымѣвна и Гандзя чорнява.
 Сидять, прядуть небожата, доки бачать очі;
 Ляжуть спати... Ажъ бабище заразъ изъ пѣвночи

Свѣтитъ свѣчку; та до дѣвокъ! Сплющихъ тягне, лае:
 „Годѣ спати! пѣвень спѣвавъ, свѣтъ благословляе!“
 Стають дѣвки, хоть не радѣ; кужель выправляютъ,
 Снують нитки, а, прядучи, пѣвня проклинають:
 „Постѣй, постѣй ты, горлатый! конецъ тобѣ буде,
 Щобъ не будивъ о пѣвнѣ, коли ще сплять люде!...“
 Прийшла пѣвнѣ, не спѣвае пѣвень: „Кукурѣку“.
 Та дарма лишъ позбавили того пѣвня вѣку!
 Бо бабище, не вмѣючи поры змѣркувати —
 Гѣршь за перше не давала прядкамъ своимъ спати.
 Такъ воно на свѣтѣ частенько буває:
 Хотѣвъ бы ты найлѣпше — лихо бѣду пхае.

Кониць и комаха.

Коникови житя миле
 Спѣвае весну, лѣто цѣле —
 Ажъ притягла и зима.
 Оглянувъ ся: вже нема
 Нѣ зерняткъ, нѣ листкѣвъ,
 Нѣ пахучихъ корѣнцѣвъ.
 Якже минѣ зимувати
 Та середъ пустой хаты?...
 А въ сусѣдахъ була сваха
 Запопадлива комаха.
 Въ неѣ дѣти не голоднѣ,
 Повнѣ скринѣ, повнѣ боднѣ;
 А коморы якъ высокѣ;
 Мають хлѣба на три роки.
 До куминой иде хаты
 Коничокъ, да й ставъ прохати:
 „Ей, сусѣдонько, голубко!
 Змилосердись моя любко,

Позычь хлѣба, бо загину.
 Глянь на мене сиротину!
 А позычене я вамъ
 На веснѣ сповна вѣддамъ.“
 Не хитражь комашка-свашка:
 „Щожь ты — пытає — робивъ въ лѣтѣ?“
 — „Адже чули: спѣвавъ въ житѣ!...“
 „Спѣвавъ лише, пане брате?
 Идижь теперь танцювати.“

Збаноць молока.

Поспѣшала Маланка
 Въ понедѣлокъ зъ ранка
 Зъ молокомъ на мѣсто.
 Взяла новй чобѣтки
 И спѣдницю въ квіточки,
 Червоне намисто.
 Веселенько мандрувала,
 Таку собѣ думку мала:
 „Кобъ менѣ за молоко
 Взяти риньскій... Я-бъ за то
 Яець накупила.
 Кобы менѣ хотъ пѣвъ копы,
 На горѣ-бъ я mezi снопы
 Квочку посадила.

Выгодую всѣ курчатка,
 За нихъ куплю поросятка,
 А выростуть свинѣ.
 Продамъ ихъ — куплю телицю
 И на цѣлу околицю
 Стану — господиня.“
 Ажъ пѣдскочила Маланка
 А молоко хлюсть! зо збанка
 Всеньке на дорогу.
 „Ой лишечко, ой долечко!
 Тяжесеньке ты горечко!
 Бѣднажъ я небога
 Нема яецъ, куръ не буде,
 Ще высмѣють мене люде,
 Да стануть корити.
 А чоловікъ якъ зачусь
 Хоть проси ся — не дарусь,
 Таки буде бити!“
 Мы всѣ мовь ся молодиця,
 Не разъ доля намъ приснить ся:
 Въ снѣ я богачъ пань ...
 А проснувъ ся — ой, не мило!
 Десь те паньство ся подѣло,
 Я той самъ Ивань!

Ш к о л а.

Громадѣ школа надоѣла:
 „Дѣтей вона морочить намъ!
 По що наука мужикамъ?!“
 Громада школу розвалила,
 Тутже и слѣды того видно:
 Въ селѣ зъ однои — корчемъ пять,

Поподъ лавками люде сплять.
 У кождой хатѣ стало бѣдно.
 Жиды вѣтуютъ у громадѣ,
 Хаты розваленѣ стоятъ;
 Селяне мѣжь собою въ звадѣ,
 Въ тюрьмахъ за злодѣйства сидятъ.
 Бѣда и лихо! — Спамятались:
 Шинки жидовскѣ покидали,
 Горѣвки ѣ жиды водцурались,
 Въ селѣ двѣ школы збудовали.
 Живутъ всѣ чесно и щасливо,
 Бѣда въ могилу мовь лягла —
 А зъ водки взялось таке диво?
 Се школа розуму дала!

Собаки и кѣстка.

Сѣрко и Рярко ѣдятъ мясце.
 Се пань имъ давъ, що сторожили
 И вчора злодѣя вхопили.
 Смачненько кождый мясце ѣсть,
 Ажъ тутъ бѣда! хтось кинувъ кѣсть...
 Гутюй на васъ дурнѣ! о се...
 До кѣстки смыкъ собѣ Рярко
 И въ духъ при кѣстцѣ е Сѣрко.
 Хапають кѣсть, оба деруть:
 „Пускай!“ „Пусти!“ Сей тамъ, той тутъ!
 А тамъ Рярко хахапъ Сѣрка;
 Сѣрко не дурень — на Рябка!
 И рвуть ся, жрутъ ся и кусають...
 А объ томъ дурнѣ н не знаютъ,
 Що вовкѣ давно ихъ мясо взявъ,
 И въ лѣсъ, веселый, почвалавъ.

Рыбарь и плѣтка.

Закинувъ разъ рыбарь сѣтку

И вытягнувъ зъ воды плѣтку.

Дрѣбненька, срѣбненька,.. стала ся просити:

„Дозволь менѣ чловѣче ще въ водѣ прожити:

Лиши мене маленьку по рѣчцѣ гуляти!...

Щожъ ты будешъ за наѣдокъ зъ мене теперь мати?

Я маленька, та худенька — ино самѣ кости,

Дармѣсенко твои зуби будутъ мене грызти.

Пустижь мене на выгоду до рѣдной мати,

Будутъ мене моя ненька въ ставку годувати.

Якъ выросту на велику та хорошу плѣтку —

Ейже Богу сама скочу тогды въ твою сѣтку!....“

— „А цуръ тобѣ — рыбарь каже, — яке мудре лихо!

Пойди лише до коробки, та посиди тихо.

Красшій въ рукахъ воробецъ — старѣ намъ мовляють,

Чимъ онъ тѣи журавлѣ, що гень десь лѣтають.

С к а р б ѣ.

Василь господарь трехъ сынѣвъ мавъ,

Прѣйшлось вмирати — всѣхъ трехъ зѣбравъ

И каже: „Дѣти, дорогій квѣты!

На нашѣмъ поли скарбы суть вкрытѣ.

Ще мого дѣда небѣщикъ дѣдъ

Заховавъ въ землю водъ злыхъ сусѣдѣ.

Мѣсця не знаю.... Всюды шукайте,

Усеньке поле перекопайте

А скарбѣ добувши, рѣвно дѣлѣть ся,

Не лайтесь, дѣти, и не сварѣть ся.“

Таке сказавши, Василь умеръ.

Було подзвонне; попы спѣвали,
Свѣчки горѣли, якъ тому слѣдь...

Три сыны батька гарно сховали.

Зима минула, полунавсь лѣдь

И жаль минувъ ся. Всѣ три сыны,

Перехрестившись взялись до плуга,

Зьорали поле — грошей нѣ слѣдь.

„Погано — кажуть — жартувавъ дѣдь!

А мы вѣру дали,

Та дарма орали.“

Ажь якъ на тѣмъ поли зродила пшениця,

Якъ пять мѣръ дала кожда копиця:

„Мавъ — кажуть — батько розумъ хорошій!

Теперь вже знаємъ: се праця — грошѣ!“

Батькова наука.

Бѣля вмираючого Клима сыны

Стали послухать остатной волѣ;

И самі пытають батька вони:

Якъ жити въ свѣтѣ, щобъ зазнать долѣ?

„Не часъ въ науку казати казку,

Подайте прутѣвъ лѣсковыхъ вязку!“

Подали. „Климе! ломи лѣщину,

А разомъ всеньку... Ану, ты, сыну!

Петре, Мартине, Василю, Гнате!“

Пробувавъ кождый, не можѣ зломати.

„Роздѣлѣть вязку, ломѣть поодно!“

Зломили всенькй. „Хто живе згодно,

А у громадѣ — живе щасливо;

А де все сварки — тамъ и не диво

Що нема долѣ,

Нема и волѣ!“

Се моя рада, послѣдня воля
 Разомъ держѣть ^{ся}, а буде доля."
 Слухають батька добріи дѣти,
 Въ згодѣ и щастю добре имъ жити.

Жаба и дѣти.

Вже смеркомъ
 Надъ ставкомъ
 Дѣтвора гуляла,
 И въ жабы
 Сироты
 Камѣнемъ шпурляла.
 Котра лише зъ воды глянє,
 Камѣнемъ у лобъ дѣстане!
 Одна жаба найсмѣлѣйша
 И зъ всѣхъ бачу наймудрѣйша:
 „Дѣти — каже — спамятайтесь!
 Надъ жабами не знущайтесь;
 Хибажъ не знаєте,
 Що насъ вбиваєте?“

Въ своѣй хатѣ.

Панъ Улій заѣхавъ на нѣчлягъ.
 Роздягшись, въ теплу постѣль лягъ.
 Сопе, хропе —
 Забувъ: и що вѣднѣ, якъ, та де!....
 Ажъ чує зо сна.... Що за бѣсъ!
 Чи може де понавъ у лѣсъ?....
 Стрѣляє, трубить щось, кричить,

Скавуть, гавкає, м'явчить...
 Проснувь ся... справдѣ щось гуде :
 То мовь собакъ у лѣсъ веде,
 То тровить зайцѣвъ, чи вовкѣвъ,
 Стрѣляє, трубить мовь на псѣвъ.
 Здрвавъ ся зъ постелѣ Улій,
 Мовь бы не свѣй.

Слухає: гамѣръ ввесь зъ пѣдлоги —
 И скочивъ вѣнь на рѣвнй ноги
 И безъ чобѣтъ гайда на сходь.
 Стукъ-стукъ! „Тамъ хто!“ „Сусѣдъ!“
 „Китъ-китъ
 Трахъ бахъ
 Тарахъ!“

— „Що загадали! полювать
 Тогда, якъ люде лягли спать!
 Забаву киньте! доки часъ;
 А нѣ — такъ провчимо мы васъ!“
 „Кричи якъ хочь — ему въ одвѣтъ —
 Хоть чортъ й возьме всѣхъ сусѣдъ,

Минѣ полювати
 Вѣльно въ своѣй хатѣ.
 Въ чужу я не лѣзъ —
 Въ мою не пхай нѣсъ!“

Нѣ зъ чимъ пѣшовъ нашъ панъ Улій!
 Кипить у ньому мовь олѣй!

„Постѣй враже!
 — Згодомъ каже —
 Було минѣ,
 Буде й тобѣ!“

Найшовши бочку изъ водою
 Занѣсь еѣ вѣнь до покою,

Самъ въ постель лягъ, чекае дня.

А тамъ долѣ така возня

И торкотня

Що Боже крый!

Чека' Улій!....

И бачъ дождавъ ся

Сусѣдъ унявъ ся,

Вже не стрѣлае, не кричить,

Затихъ... трохи чи вже не спить.

Заснувъ, сопе и въ ротъ и въ нѣсъ.

Ѵму во снѣ: собаки, лѣсъ,

Лисицѣ, зайцѣ — цѣлый крамь!....

А тутъ капъ-капъ ему на нѣсъ....

Проснувъ ся, сплюнувъ.... Що за бѣсъ

Чи снить ся?... Нѣ! и тутъ и тамъ

Вода, все мокро.... Зырнувъ на стѣлъ:

Вода знай цюркою лле вѣдтѣлю —

И скочивъ зъ постели панъ Дронь,

Запламенѣвъ мовъ той огонь

И голый, босый, пре на сходы

Вѣгцемъ до гѣрньої господы.

Стукъ-стукъ! „Тамъ хто!“ — „А вѣдчинѣть!“

„Нема часу!“ — ему въ одвѣтъ. —

За дѣло взявъ ся.“ „Бий васъ грѣмь!

Въ водѣ мабутъ увесь вже дѣмь....

Що загадали?“ Нѣ чичиркъ — —

Затихло. Въ шпарку сусѣдъ зыркѣ:

Вода залляла весь покѣй;

А на столѣ сѣвъ панъ Улій,

Довжезна вудка у руцѣ,

И ловить рыбы мовъ въ рѣцѣ.

„Забаву киньте доки часъ,

А нѣ, — такъ провчимо мы васъ!

Забравъ людей въ водѣ топить....

Гей вы! покинь!“ — панъ Дронь кричить.

„Гукай якъ хочь — ему въ одвѣтъ, —

Хоть чортъ и возьме всѣхъ сусѣдъ —

Менѣ середь хаты

Вольно воду лляти.

Въ чужу я не лѣзъ

Въ мою не пхай нѣсь.“

Зачувши се, панъ Дронь пошовъ.

Въ словахъ тыхъ мудрѣсть вѣнь найшовъ.

За лихо, лихомъ платять люде,

Добро зѣ злого въ вѣкъ не буде.

II.

Згода и незгода.

Чотыри волы половѣ пасли ся разомъ. Вовкови того не до сподобы. Якъ почавъ сивого наговорювати противъ Чорнѣя, а Багриемъ тузати Бѣлѣя — такъ и посваривъ ихъ зъ собою. Волы роздѣшли ся, а вовкъ того лише ждавъ; хильцемъ, одинцемъ, вола за воломъ поѣвъ усѣхъ чотырохъ.

Правда се старая мовь вѣкъ:

Громада великій чоловѣкъ.

Щастѣ безъ розуму.

Выгодувавъ разъ мужикъ такую курку, що золотѣ яйца несла. Давъ Богъ щастѣ, та не доклавъ розуму. Гадае собѣ мужикъ: „Цѣлый день чекаю, щобъ курка одно яечко знесла; дай зарѣжу еѣ, та зразу возьму копу — другу!... „Зарѣзавъ дурный курку, дивить ся и слѣду яецъ нема!

Дурному и щастѣ не поможе,

Не забудь объ томъ небоже!

Х и т р е ц ь .

Жалкувавъ ся разъ лись передъ псомъ: — „Не маю товариша свате! Всѣ мене цурають ся, хочъ и радъ я въ кождымъ хочъ сердцемъ дѣлитись... Така доля лукава!“ — „Не доля лисоньку! не доля, а злая твоя воля; колыбъ добрымъ бувъ — добри дружилибъ ся въ тобою, а лукавого слѣдъ цурати ся.“

Доброго — люблять,
Злого — погублять!

Л у к а в ы й .

Выпорпавъ когутъ дорогій камѣнь на смѣтю. Не кинувъ же его далеко вѣдъ себе, нѣ! — Зѣмъ его — каже — щобъ нѣхто не покорыстувавъ. А кухарь саме на те дививъ ся,

— „Почкай, вражій сыну!“ — За нѣжь, тай зарѣзавъ когута.

Пѣсля того скажу смѣло:
Лукавство погане дѣло!

Каранный нерозумъ.

Осельпросивъ коня: „Поможи брате тягарь нести. Трохи пѣдъ нимъ не гину, а ты свободно ходишь...“

„Байдуже менѣ!“ вѣдповѣдає кѣнь згорда; та незабаромъ покаявъ ся: здохъ ослисько, а весь тягаръ перевантажено на коня.

Чоловѣче! розумъ май,
Въ бѣдѣ другимъ помагай!

Муха и муравель.

„Лихолате! — муха до муравля згорда каже. — Не тобѣ зѣ мною рѣвнати ся! Все маю, чого лишъ забажая; свободна лѣтаю; а ты, мовь вѣль въ плузѣ караешь ся за мерзенну страву.“ — Муравель спокѣйненъко вѣдповѣдае: „И се правда, що моя плата не богата; та бачь, вельможна панѣ, — зароблена; нѣхто еѣ вѣдъ мене не вѣдѣме, а ты ласощами годуешь ся, та чужими. Тебе бють, гонять, а якъ коли — вбивають; менѣжь хто лихо заподѣе? За твою розкѣшь, мухо! не дамъ я бѣды моеи.“

Трудящій про лихо не дбае,
Лишь нероба пропадае.

Дурный розумь.

Не въ першину хвальба соловѣви. Славили разъ его пѣсню птахи и звѣрята; лишъ осель мовчавъ, траву заѣдаючи. Всѣ до него и звернулись: — „А тобѣ — пытають — сподобалась соловѣва пѣсня?“ — „Чимъ еѣ згадувать! — осель вѣдповѣдае. Гукнувь я разъ лише; зъ его голосу й слѣду не осталось.“

Всѣ якъ слѣдъ зъ осла засмѣялись... — „Дурный въ тебе розумь!“ — кажутъ.

Красше — замовчати,
Чимъ дурне казати.

Г о р д ы н я.

Насмѣхалась скрыня изъ мѣшка зо збѣжемъ.

„Я кована, а ты латаный! Въ менѣ дорога одѣжь и грошѣ, въ тобѣ борошно мизерне! — Мѣшокъ скрыни не пара!...“

— „Кумо! — вѣдповѣдае мѣшокъ. — Нѣчимъ и гордувати! Яка намъ корысть, що люде въ скрыню або мѣшокъ ховають? Порѣвно оно не наше...“

— „Дурень ты“ — гримнула скрыня, вѣдвернувшись вѣдъ товариша.

Прійшли въ ночи злодѣѣ; скрыню розбили и добро зъ неѣ забравши саму лишили въ корчахъ.

Мѣшокъ же оставъ ся въ коморѣ.

Чоловѣкъ чи скрыня —

Все дурне — гордыня.

О л е н ь.

Въ чистому зеркалѣ воды побачивъ себе олень. Роги ему дуже сподобались и весь складъ: лише тоньки и сухі ноги не прійшлись ему до вподобы.

— „Колыбъ у друге родивъ ся, — каже — не бравъ бы сихъ нѣгъ зовсѣмъ, такі погані! а роги выбравъ бы въ двое бѣльшій.“ А тутъ якъ загуде, якъ закричить щось, стрѣльба, трубы, гавкъ и лай, трохи оленеви духу стало.

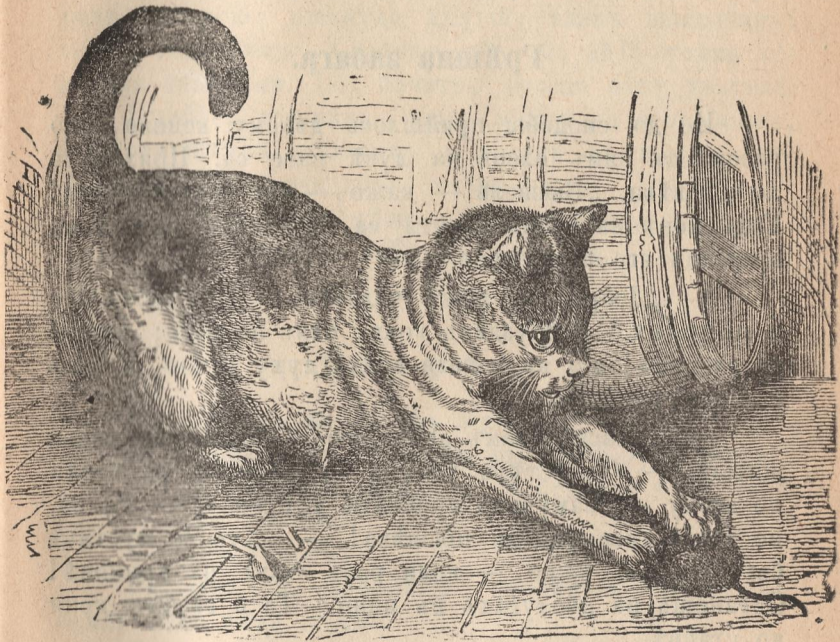
Не оглядаючись, — на втѣкача, та въ лѣсъ! Еге, не такъ-то! Ноги неслибъ стрѣлою, такъ проклятуцї роги заваджають. Ледви утѣкъ зъ душею. Якъ же выбравъ ся на свободу: — „Теперь я не дурень — каже — знати му святу правду:

Красшї швидкї ноги

Чимъ найдовшї роги.“

Вчене мыша.

Зѣбла мышь дуже мудру книжку, а така їй зъ того пыха, що зъ подругами и говорити не хоче.
„Дурнї вы! — каже. — Зазвѣть ката до мене.

Таке ему наговорю, що не то вась їсти не буде, а кожду мышь вь лапку цѣлувати ме. Не дармо я розуму изъ книжокъ вчилась!“ Мыши гадають: правда. Зазвали ката, а той и не баривъ ся. Пришовъ, слу-

хае мудрой речи, ажъ ему слезы зъ очей ринуть. Розказуе вчене мыша, розповѣдае зъ нащада свѣта, высунулась зъ дѣры... а кѣтъ — цапъ! тай зѣвъвѣ ученого!

Дурный мудруе —
Лиха не впильнуе.

Грѣшна забага.

Не до сподобы пришлося дикому коневи, щѣ разомъ зъ нимъ олень на лузѣ пасе ся. Приходить до чоловѣка. „Вызволь — каже — изъ тяжкого лиха! Гидь менѣ на оленя дивити ся. Або вбій, або хочъ прожени его вѣдъ мене.“

— „Добре! — каже чоловѣкъ. — У двоухъ его и скараемъ.“ Загнуздивъ коня, сѣвъ на него; вганяе за оленемъ, щѣ въ коневи трохи духу стане, а тамъ и вбивъ рогатого.

— „Спасибѣ вамъ добродѣю — каже кѣнь ледви живой. — Одпустѣть теперъ на волю, а то трохи не згину — намучила проклята уздечка.“ — Та ба, не такій товаришь зъ чоловѣка! — „Хто и пустивъ бы тебе, — каже — коли разъ ставъ на припонѣ! Останешъ на послугахъ въ мене.“ Та й завѣвъ коня до стайнѣ.

Зъ того часу не мае волѣ коневи.

Хто другому лиха бажае,
Того Богъ лихомъ карае.

М а л п а.

Лулавъ чоловікъ колсду, клиномъ єѣ розбиваючи. Малпа зъ дерева дивилась на его роботу. — „Кобы такъ на мене — каже — знаю, якъ вчинилабъ.“ Ле-дві чоловікъ вѣдѣшовъ, вона скѣкъ до колоды, да-вай майструвати.

„Напередъ усе го выйму деревину!...“ цюкнула разъ сокирою: цюкнула другій, клинь выскочивъ! колода стиснулась, а малпа: „ай, ай, ай!“ усѣма го-лосами запищала. Ёѣ, бачите, колода лапу хватила.

Прибѣгъ чоловікъ, узавъ малпу на ланцушокъ, вывчивъ штукъ всѣлякихъ и ходить зъ нею по яр-маркахъ. Танцюючи гѣрко малпа плаче.

Не знаючи дѣла — не пхай ся,

А вкоилось лихо — покай ся.

С в а р к а.

Посварилась мышъ изъ жабою.

— „Годѣ намъ вѣ двоухъ на одной рудѣ жити.“

— „Не будемъ мирить ся, а станемо битъ ся!“

— „Въ смерть!“

— „Въ смерть!“

Роздягли ся, вдарились, счепились, рвуть ся, земля подѣ ними стогне.

Летить шуликъ, побачивъ борцѣвъ та до нихъ стрѣлюю. Одного вѣ писокъ, другого вѣ лапу, понѣсь до гнѣзда, а тамъ изѣвъ обоухъ.

Сварка бѣйка — марна злѣсть!

Прѣйде третій — обоухъ зѣсть.

Вовкъ и песъ.

Зголоднѣлый вовкъ, подыбавши жирного пса, ставъ его пытати:

— „Якимъ побитомъ живешъ годуючи ся, що сала на тобѣ въ добрый палець, а на менѣ лише шкѡра кѡстки здержуе?“

— „Сторожу паньске добро, — вѡдповѣдае гладкїй псисько. За то мене и годують. Захочь служити и тобѣ мяса не пожалують.“

„Веди братчику до двора. Радъ на службу стану, а то трохи вже зъ голоду не подохну.“

Идутъ, а вовчисько зыркнувъ на собаку.

— „Се въ тебе свату, — пытае — чому вытерта шия мовъ єѣ опарено?“

— „Проѣвъ клятый мотузокъ, що на ему у будѣ мене привязують.“

— „Е, таке добро! — каже вовкъ зъупинившись. — Не по души воно менѣ приходитъ ся. Повертай ты самъ до двора, я останусь въ лѣсѣ.“

Красше на свободѣ изъ голоду млѣти,

Чимъ въ тяжкѡй неволи довольствомъ жирѣти.

Не по силѣ дружба.

Левъ, царь звѣрѣвъ, осель довгоухъ и хитра лисиця полюючи оленя сполювали.

— „Дѣли здобычь!“ — каже левъ до осла.

Той, пѡсля своего розуму, подѣливъ єѣ въ три части. Левъ якъ вчистить осла позауши — той и розтягъ ся.

— „Дѣли ты!“ — каже царь до лисицѣ.

— „Великоможный царю! — до него лисица. — Подѣль тутъ простой: зъ оленя менѣ лишь слѣдуютъ роги.“

Засмѣявъ ся левъ на radoшахъ.

— „У якѡй бувавъ ты школѣ мудрой? — пытае лиса. Кто вывчивъ тебе такого?“

— „Небѡщикъ осель!“ — каже лисъ, тайкомъ зѡтхнувши.

Старй люде кажутъ, що mezi звѣрами

Живе ся помовка: „Не дружись зъ царями!“

В ы к р у т ы .

Ослови остыло усе возити воду и таскати камѣня. Загадавъ вѡнъ выкрутити ся вѡдъ роботы; на думку прійшовъ осливи песикъ.

— „Хвостикомъ крутить, скавудить, выскакуе, панови на колѣна лѣзе, за се его и жалуютъ. Дай собѣ попробую!“

Якъ выскочить ослиско, якъ почне хвостомъ на всѣ боки вымахувати, помыкуе, покрые, Панъ изъ осла смѣеть ся, ажъ за боки взявъ ся.

— „Красно!“ — гадае собѣ осель, та панови на колѣна, якъ выточить ся лапищами — трохи не выперь духу. Чекае, що дадутъ вѡвса бѣленького; а панъ его букомъ, у друге, въ третє!

Тай звелѣвъ паробкови загнати его до стайнѣ.

— „Скажи, будь ласкавъ Микито — пытае осель, уха опутивши, — за що мене такъ выпарено? Адже Сѣрко усе такъ гуляе.“

А Микита:

— „Осель собацѣ не пара! Гуляти его дѣло — твоє возити воду.“

Свое дѣло знай,
Въ чуже нѣсь не пхай!

Штука на штуку.

Загадавъ разъ лисѣ покепкувати изъ журавля. Призвавъ его къ обѣдові; поставивъ миску молока и знай запрошує :

— „Живѣть ся куме! живѣть ся!“

Журавель радъ бы молока спити, та лише дзюбомъ у миску шторкає; лисѣ же молоко хлєпче и тихцемъ смѣє ся.

Одобѣдали; дякує за гостину и собѣ кума запрошує на вечеру.

— „Попоѣмо печенѣ“ — до лиса каже. Лисѣ ажъ облизує ся; трохи дотерпѣвъ вечера — та скокомъ до кума! Дивить ся: стоить на землі немала фляшка зъ дуже тонкою шийкою, повнѣсенька кускѣвъ мяса. Журавель встромить голову въ фляшку, выйме кусокъ мяса, заѣдає.

— „Живѣть ся куме! живѣть ся“ — запрошує лиса; а тому лише у ротѣ слинка. Голоднѣсенькій уклавъ ся спати.

Зъ того виходить наука:
Що на штуку найде^{ть} ся штука!

Слѣпцѣ и мотузѣ.

Ишли разъ два слѣпцѣ дорогою, и нашли мотузѣ.

— „Саме такого шукавъ я“ — каже першій,
— узявши конець мотуза въ руки.

— „Мовь для мене всуканий“ — вѣдповѣдає другій, потягнувши къ собѣ мотузъ. А побратъ его костуромъ.

— „Тобѣ найшовъ, враже! Пусти!“

А той собѣ товариша на вѣдворотъ палицею.

— „Мотузокъ мѣй!“ — домовляє.

— „Брешешъ“ — та до дѣда. Счепились оба, то палицею, то буханьцями собѣ догоджують, а кождый знай мотузъ къ собѣ тягне. Такъ и зайшли на мѣстокъ. Якже понатужались, вытягнули мотузъ скѣлько силы, той и не вдержавъ — увѣрвавъ ся, а слѣпцѣ у воду попадали!

Все мотузы тамъ рвуть ся,
Де двоухъ нѣ за що бють ся.

Ослова пригода.

Лѣнивый осель, черезъ рѣчку зъ тягаромъ идучи:
„Тутъ и останусь — каже — хоть и вбють — я нѣ зъ мѣсця.“ — Тай ще въ добавокъ поклавъ ся у воду.

Бѣдкавъ ся вѣзникъ, усѣлякого пробувавъ; а далѣй и кинувъ осла, здорово полаявшись.

Лежавъ осель, лежавъ, ажъ самому обрыдло; встає, легше! и половины тягару не стало. А се бачте була сѣль, такъ въ водѣ трохи не вся розтопилась.

Хочъ и выбили осла красенько, а всежь таки розуму вѣнь набравъ ся — чекає лише, щобъ черезъ воду погнали.

Та и дбждавъ ся собѣ на лихо.

Женуть его зъ тягаромъ: а вѣнъ у воду, мовь въ берлогу лежить — чекае доки сѣль не розбидеть ся. Вычекавъ, встае — нѣ суди Боже! таке щось налягло, що въ двое проти прежнього.... А се вже не сѣль була — клоче: Якъ воды набралось, така вага стала, що ослови трохи хребеть не вломило.

Не подобае зъ роботою крутити!
Вмѣшь їсти — умѣй и заробити.

Н а с у д ъ .

Вкрали коты кружанку сыра. Не зѣли-жь его, вражй дѣти! а давай мѣжь собою сваритись.

— „Ты їсти'мешь борше!“

— „Въ тебе острѣйши зубы!“

— „Въ тебе острѣйши зубы!“

— „Дѣлѣмо сыръ на половину!...“

— „Мудро загадано! — одповѣдае котиско. Хотѣвъ бы ты минѣ дати конецъ сыра попсованый. Хочешъ дѣлити ся — пѣдемо до суду! Малпа насъ и подѣлити.“

— „Ходѣмо! Ходѣмо!“

Прйшли; а малпа собѣ не ворогъ:

„Ходѣмо, каже, до канцелярй; тамъ на важкахъ справедливо сыръ подѣлю.“

Розлупала сыръ, кладе на важки.

— „Сей кусокъ важнѣйшй; слѣдъ изъ него частину вѣдлупати.“ — (Та сыръ до рота!)

— „Теперь бачу тамтой переважае; треба и его уняти.“ (И зновъ проковтнула).

— „Справдешне лихо! Ще не рѣвно... Той переважае. Усе не вмѣру....“

— „Уймись! — коты закричали — а то весь сыръ mine ся. Годѣ подѣлу! Мѣжь нами и такъ згода стане!“

— „Мы — каже малпа, надувшись — мы судовѣ

люде до того и пряуемо. Вашѣй згодѣ я дуже рада; лишь слѣдуе менѣ плата за розправу. Сей кусокъ за важки, сей на канцелярiю; а отъ се вже ваше!“

Дивлять ся коты : зъ сыра лише шкѳрка !... Радї не радї узяли, що осталось, и пѳшли до дому, впередь побожившись, у жадному дѳлѳ на судь не ходити.

Хочешь кусень хлѳба мати :
Стережи ся правувати !

Нерозумна дружба.

Не рѳкъ не два тому — подруживь ся разь чоловѳкъ изь медведемь... Мовь рѳднї браты стали ! Разомь їдять, пють разомь, обнявшись и спати кладуть ся.

Разь, обь полудни захотѳлось спати чоловѳкови ; уклавь ся, а медвѳдь ставь вѳдь него мухи вѳдганяти.

Крый Господи, якї бувають мухи ! Медвѳдь ажь впрѳвь, вѳдганяючи ихъ вѳдь товариша. А одна вже такъ зѳдлива, що ну ! Вѳджене сѳ зъ рота, вона въ нѳсъ ; зъ носа выжене — въ ухо залѳзла... Медвѳдь ажь скавулить зъ досады. Муха на лобь сѳла.

— „Пожди ! — медвѳдь радый каже. — Выгоджу ! увесь вѳкъ згадувати'мешь !“

За камѳнь, пѳдкравь ся тихесенько... Якъ вчистить товариша у лобь каменюкою, ажь мозокъ єму выскочивь ! А клята муха сидить, не ворухне ся, ще и нѳжки выпрямила.

— „Ставай ! — каже медвѳдь до товариша, — а то заїдять мухи ! Ставай !“ А товаришеви не до того — не ворухне ся сердечный ! Догодивь дурный приятель, що и ворогови стыдно !

Зъ дурнемь дружитись,
Красше утопитись !

Б р е х у н ъ.

Петро и Павло йдутъ до мѣста; а дорога имъ на хистку кладчину, по-надъ водою.

Петро бувалый! У жовнѣрахъ служивъ; побувавъ у Нѣмеччинѣ и Туреччинѣ, увесь свѣтъ сходявъ.

Петро и каже:

— „Якого дива, брате, на своѣмъ вѣку я не бачивъ! Тобѣ и во снѣ таке не мерещилось. Хоть и у Банатѣ. Тамъ ему, друже, такі гарбузы, що въ одному громада изъ попомъ мѣститъ ся! Ще и звонь дзвонять — отъ що! Де вже у насъ такій гарбузъ найде ся!“

— „Гарбузѣвъ такихъ нема — вѣдповѣвъ Павло, — хочъ и свого дива у насъ не троха. Ось та кладчина намъ по дорозѣ. Вона не спроста: усякого перепустить, а ступить на ню брехунъ — вона его въ воду. Зъ недѣлѣ трехъ ихъ провалила.“

А Петрови слова такі не до соли.

— „Та и громада у тому Банатѣ, — каже, — хочъ и не згадувати! троха мужикѣвъ и пѣпъ, ось такій кирпатенькій!“

— „А отсежь и наша кладочка“ — Павло собѣ, мовъ и не чуе товариша.

— „Сказавши по правдѣ — тутъ ему Петро — зрѣлого гарбуза не бачивъ я у Банатѣ; а доводилось стрѣчати лишъ въ двое проти нашего...“

— „Ось мы вже и доходимо...“ Петро сѣпъ товариша за рукавъ.

— „Постѣй — до него каже. — Хистка бачу кладочка, двоухъ не вдержитъ. Красше пошукаемо броду.“

Погана рѣчь брехати —

Красше: языкъ втяти!...

Вченый медвѣдь.

Вченый медвѣдь вырвавшись цыганови зъ лань-
цуха, почвалавъ прямѣсенко у лѣсь. А саме тодѣ
медведѣ старшину выбирали.

Старшому жита любе: увесь харчъ, ще и миска
меду додаткомъ.

Нашъ медвѣдь и собѣ на старшого.

Его пытаются:

— „Чого корыстного вивчивсь у свѣтѣ? По де-
ревахъ лазити, зъ псами и зъ людьми бороти ся?...“

— „Се дѣло мужицке! — каже ученый — такого
зовѣмь я не вчивь ся... А ось попробуйте зо мною
у танець! „Якъ хлопцѣ у огирки лазять“, „Пяні
бабы изъ корчмы виходять!“

И давай выкидувати свои штуки. Медведѣ ди-
влять ся; вѣдь нихъ штукареви нѣ хвальбы, нѣ дива.

— „Се вже усе?“ — запытують.

— „А вамъ хиба и того мало!...“

Якъ выхоплять ся медведиска, якъ захоплять
у лабы ломаки, та давай ученого чистити!... трохи
ему духу стало.

— „Вивчивь ся дурницъ — домовляють — а зъ
чого хлѣбъ ѣсти'мешь?...“ Та ломакою, ломакою. Вы-
били, да и потягли дальше, мудреца лишивши.

Очунявсь медведище.

— „Вража мати! — каже — я и справдѣ зъ го-
лоду тутъ згину....“ Та назадъ до цыгана мовѣ и не
бувавъ въ лѣсѣ!... А бѣда усе розуму дурня не на-
вчила: танцюючи, згадуе вѣнь лѣсову пригоду. —

„Необразованї вони! — каже — темнота! де вже менѣ ученому изъ ними простыми жити!“

На того медведя дивись,
И корыстного вчись!

Н е д о г о д а .

Батько и сынъ гнали осла на торгъ. Повстрѣчали ихъ чужїи люде.

— „Симъ двомъ не давъ Богъ розуму — кажуть — осель дармуе, а они мучать ся, пѣшки йдучи.“

— „Справедливо сказано“ — каже батько сынови, на осла сѣвши.

Тутъ стрѣтились имъ дѣвчата! гримнули вони на старого:

— „Мовъ дубъ здоровый, а молоде хлопя мучить. Посадивъ бы его на осла, а самъ вандруй пѣшки.“

— „И се правда! Сядь сынку! Я еще ити здужаю.“

Повстрѣчали новыхъ людей; а тїи и кажуть:

— „Неподобаетъ старому мучити ся, пѣшки йдучи; красше молодому...“

— „Ще не такъ! — каже батько. Сядьмо, сыну, оба на осла.“

Сѣли, їдуть: а люде:

— „Отъ поганцѣ! — гримають. Пропаде скотина по́дъ двома сими дурнями.“

— „Мы ще не поладили — обдзавъ ся батько — справдѣ змучить ся ослисько. Дай вѣзьмемо его на дручки, та понесемъ до мѣста!....“ узяли осла, несуть; а люде:

— „Дивѣть ся! — гукають — три ослы до купы
избѣшли ся! Два короткоухї попри одного довгоуха...“

Батько ажъ обѣ полы вдаривъ руками:

— „Пропадъ нечиста сило! — каже, — Годивъ,
годивъ, не выгодивъ.“

— „Теперь инчїй розумъ мати'му: по своему
вдѣю!...“

Не родивъ ся та^кїй, дѣти,
Щобъ змѣгъ усѣмъ догодити.

ПЕРЕГЛЯДЪ,

I. (поезиі).

	стор.		стор.
Нерозумне теля	3	Мышь	10
Коса	3	Заяць	10
Петрусь на лавцѣ	3	Орель и паукъ	11
Мѣхуръ	3	Згода	12
Шабля и плугъ	4	Волъ и муха	12
Два плуги	4	Скала и капля воды	13
Неслухняный	4	Ластовка и воробецъ	13
Малый злодѣй	4	Дѣдъ и смерть	13
Дѣдъ и камѣнь	5	Птахъ, щупакъ и ракъ	14
Палиница	5	Осель въ шкурѣ льва	14
Вовкъ въ овечьей шкурѣ	5	Метеликъ и гусеница	15
Двѣ пташки	6	Зрада	15
Шишка	6	Наука	15
Порохно	6	Горѣвка	16
Песъ на снѣгѣ	7	Микитка	16
Барабанъ	7	Конецъ лѣнивого	17
Два коня	7	Мышь и равликъ	17
Одвѣтъ	8	Ровня	18
Иванъ	8	Лисица и виноградъ	18
Сварка	8	Собаки	19
Пташка въ клѣтцѣ	8	Малпа и зеркало	19
Пчола и волъ	9	Упрямство	20
Гриць	9	Индикъ въ павиныхъ	
Курка и дороге камѣня	9	пѣряхъ	21
Рѣка и рѣчки	10	Мышь и мышени	21

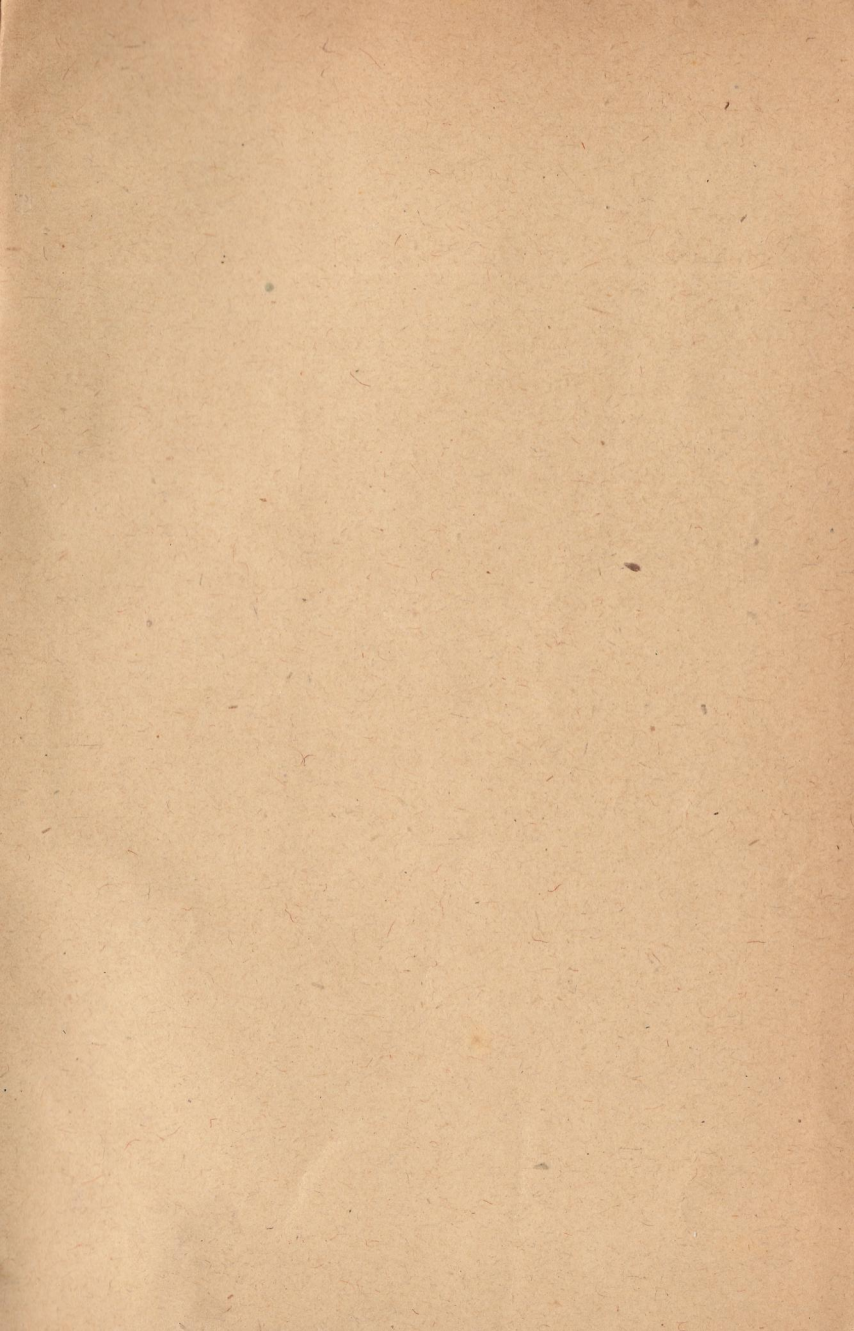
	стор.
Джмѣль и пчола	22
Мѣсть	22
Концертъ	23
Мале мышеня	24
Заяць и черепаха	24
Лисиця и ворона зъ сыромъ	25
Чуже добро	26
Кропива	27
Вѣль и жаба	27
На поглядъ	27

	стор.
Баба и прядки	27
Коникъ и комаха	28
Збанокъ молока	29
Школа	30
Собаки и кѣстка	31
Рыбарь и плѣтка	32
Скарбъ	32
Батькова наука	33
Жаба и дѣти	34
Въ своѣй хатѣ	34

II. (проза)

Згода и незгода	37
Щасте безъ розуму	37
Хитрецъ	38
Лукавый	38
Каранный нерозумъ	38
Муха и муравель	39
Дурный розумъ	39
Гордыня	40
Олень	40
Вчене мыша	41
Грѣшна забага	42
Малпа	43

Сварка	43
Вовкъ и песъ	44
Не по силѣ дружба	44
Выкруты	45
Штука на штуку	46
Слѣнцѣ и мотузъ	46
Ослова пригода	47
На судъ	48
Нерозумна цружба	50
Брехунъ	51
Вченый медвѣдь	52
Недогода	53

И 3673

БІБЛІОТЕКА
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА
у Львові.

III

4661/418

4661/418